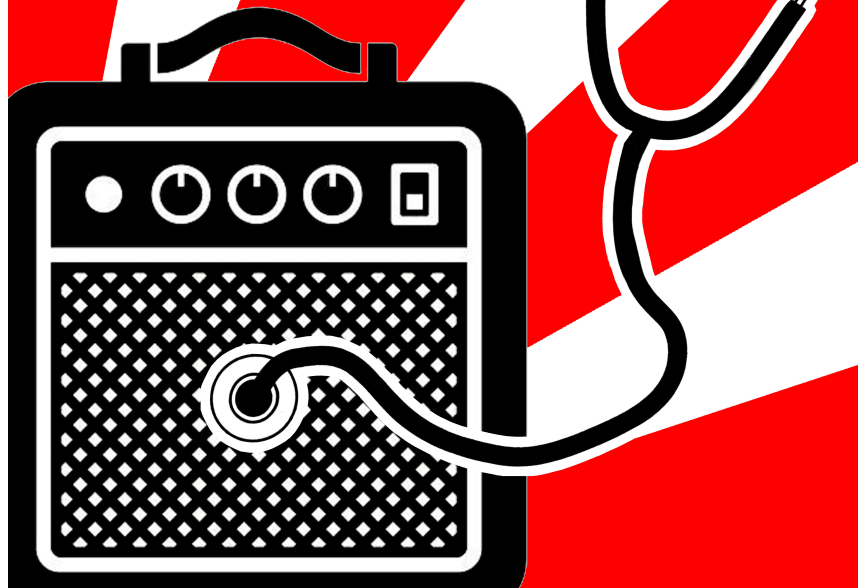

ELEKTRONISK TIDSKRIFT
FÖR KONFERENSEN
MUSIK & SAMHÄLLE

M&S
STE

NR. 6 : 2019

M&STE: elektronisk tidskrift för konferensen Musik & samhälle Nr 6, 2019

ISSN: 2002-4622

Redaktion: Mikael Askander och Johan A. Lundin

Kontakt: Mikael.Askander@kultur.lu.se och Johan.Lundin@mau.se

Hemsida: <https://www.kultur.lu.se/forskning/konferenser/musik-och-samhalle/>

Omslag: Julius Lundin

"Musik & samhälle" finns också på Facebook: <https://www.facebook.com/Musik-och-samh%C3%A4lle-1529924297269488/?fref=ts>

Konferensen Musik och samhälle är ett samarbete mellan ABF och Lunds universitet, Institutionen för kulturvetenskaper.

Innehåll

Redaktörerna har ordet..... 4

Staffan Udd

Med oboe och harpa på Snäckberget.....5

Eva Kjellander Hellqvist

Spellistan som husapotek.....14

Niklas Böhme

Musik och funktionshinder.....20

Kristina Ziegert, Lars Kristén, Bodil Klingvall och Elenita Forsberg

Dansen gör skillnad – “Jag kan trots sjukdomen Parkinson”.....27

Författarpresentationer.....36

Redaktörerna har ordet

Så är det på plats: nya numret av *M&STE*. Denna gång ägnas hela utrymmet åt det livsviktiga temat musik och hälsa, något som också var huvudtemat för konferensen *Musik och samhälle – Musik och hälsa*, i oktober 2018.

Föreliggande nummer inleds med en artikel om äldreboendet Snäckberget i Torshälla i Eskilstuna kommun. Staffan Udd från Kultur- och Utbildningsförvaltningen vid Region Sörmland ger här sin bild av musikens betydelse för demenssjuka och andra äldre. Särskilt fokuseras musik som framförs live.

Därpå följer Eva Kjellander Hellqvists artikel om spellistor och dess hälsobringande potential. Hon ställer frågan om vi kan prata om spellistan som ett slags husapotek. Här avses inte enbart spellistor på streamingtjänster utan också sammanställningar av låtar på till exempel CD eller kassettband ("blandband"). Gör vi speciella spellistor för speciella tillfällen/tider?

Vi återpublicerar sedan en i sammanhanget intressant och än idag relevant artikel, nämligen Niklas Böhmes bidrag "Musik och funktionshinder", som ursprungligen ingick i *Intro: en antologi om Musik och samhälle*, (red. Johan A. Lundin, Kira: Malmö 2012). Böhme resonerar kring sina erfarenheter som aktiv i verksamheter där han genom åren har träffat många människor med funktionshinder och musikintressen.

Slutligen tar Halmstad högskola över numret: forskarna Kristina Ziegert, Lars Kristén, Bodil Klingvall och Elenita Forsberg presenterar sin undersökning om dansandets (positiva) effekter på livet för människor som lider av Parkinsons (och deras närstående).

Vi vill också passa på att uppmana alla som är skrivsugna och på något sätt är passionerat intresserade av musik att kontakta redaktionen med förslag på artiklar. Denna mjuka uppmaning går det också alldeles utmärkt att sprida! Redaktionen förbehåller sig rätten att bedöma text och fatta beslut om eventuell publicering.

För att inte missa information om *M&STE* och om konferensen *Musik och samhälle*, följ konferensens sida på facebook ("Musik och samhälle", Facebook-sida). Konferensen är ett samarbete mellan ABF och Lunds universitet, Institutionen för kulturvetenskaper.

September 2019,

Mikael Askander

Johan Lundin

Med oboe och harpa på Snäckberget

Staffan Udd

– Hallå var är du?

En tidig eftermiddag i Torshälla, Sörmland och Anette Kumlins kollega Margareta Nilsson blir guidad till fel destination av bilens GPS på väg till den förestående konserten vid Snäckbergets äldreboende. Vägledningen får ske med telefon istället. En liten stund senare anländer en bil och de kan tillsammans lasta ut ett stort fodral med en harpa. Det värdefulla instrumentet ställs varsamt på plats längst fram i salen där en yta för musikerna ännu vilar tom inför konserten. Anette Kumlin är en av tre anställda musiker vid Scenkonst Sörmland och Margareta Nilsson är frilansande musiker med uppdrag på denna två veckor långa turné med konserten "Prisma" för seniorer i länet.

Snäckberget 2018-09-06; Äldreboendet är också en offentlig träffpunkt för seniorer i området med dagliga aktiviteter. Personal har ställt i ordning lokalen inför konserten och kaffet är framdukat. Konserten på Snäckberget torsdagen den 6 september 2018, är ett resultat av en mängd förberedelser, repetitioner, administration och planering vilket dokumenteras i föreliggande text med syftet att anknyta till temat musik och hälsa. Produktionsarbetet vilket leder fram till konserten följer en ordning för distribution av musik kallad "*Musik i Vård och Äldreomsorg*". Musikserien startade i Sörmland 1982, alltså 37 år innan "Prisma" spelar på Snäckberget. Verksamheten omfattar över 160 konserter om året och är ett ständigt pågående musicerande. Mottagare och artister vittnar alla om positiva upplevelser vid konserterna. Töres Theorell (2009) beskriver hur levande musik ger mätbara positiva medicinska effekter på nivåer av hormoner vilka reglerar stress och välbefinnande, kortisol och oxytocin, samt att musik kan ge äldre med svår demens möjlighet att återkalla tidigare minnen.

Camilla med vänner

Camilla Arvidsson tar med sig några av sina vänner och dukar upp till en väkande musikisk buffé. Russinen plockas ur den svenska låtskatten, och som gräddes på moset (Jude klassiker, så kallade "standards", ur *The Great American Songbook*). Det blir jazz och visa, pop och filmmusik. Ensemblen spelar, sjunger och improviserar. På menyn står bland annat *Bluesette*, *Böttöt*, *Fly me to the moon*, *Summer time*, *As time goes by*, *Over the rainbow* och mycket, mycket mer.

Medverkande
Camilla Arvidsson – violon, sång
Maria Olofsson – piano, sång
Pal Johnson – kontrabas, sång
Anders Johansson – elgitarr, sång

PERIOD:
VECKA 43
MÅNDAG, VECKA 45
TISDAG-FREDAG
VECKA 46.

Foto: Mikke Sandström

Alakotila Räsänen Frigård – musik som svänger

Trion Alakotila Räsänen Frigård spelar musik med sina svenska och finska rötter. Ett finstämt möte där släktskapet mellan olika traditioner kärleksfullt utforskas av dessa skickliga musiker. Timo Alakotila är en av Finlands mest eftertraktade pianister, kompositörer och arrangörer, som med sitt fantastiska spel kompletterar musikerna Marius Räsänen, accordion, (med rötter i Eskilstuna) och Elias Frigård, saxofoner. En trio där varje musiker har sin speciella stil, men där alla förmedlar en medryckande spelglädje. Och en bonus: alla kan tala finska! Tenvel

Medverkande
Timo Alakotila – piano
Marius Räsänen – dragspel
Elias Frigård – saxofoner

PERIOD:
VECKORNA 45 OCH 48

Foto: Marko Mäkinen & Kimmo Tanttinen

Foto: Mia Martin

Foto: Sona Hellman

Foto: Markus Gäbler

Prisma

Det är inte varje dag som vi får möjlighet att presentera instrumentet harpa för en Prisma är namnet på duon med Scenkonst Sörmlands oboist Anette Kumlin och harpisten Margareta Nilsson. De presenterar ett harmoniskt och vackert program där ni tas med genom 1800- och 1900-talets kompositioner och arrangemang för oboe och harpa. Njut av harpans mjuka och vilsamma klanger i dialog med den lyriska oboen i denna fina duo-konst.

Medverkande
Anette Kumlin – oboe
Margareta Nilsson – harpa

PERIOD:
VECKORNA 36-37

3

Bild 1. Utbudskatalog inför hösten 2018.

Det är starka argument för att producera levande musik inom äldreomsorgen. Vid Scenkonst Sörmland och under konserter finns ingen möjlighet att mäta de medicinska effekterna av levande musik för äldre, men de positiva sociala effekterna före, under och efter konserter är påtagliga. "Prisma" är en av fem musikproduktioner äldreboenden hade möjlighet att önska i utbudet inför hösten 2018. Scenkonst Sörmland är en del av Kultur- och Utbildningsförvaltningen vid Region Sörmland. Organisationen utför ett länsomfattande uppdrag med flera andra återkommande projekt inom film- och scenkonst. En utbudsfolder med presentationer av de fem musikproduktionerna sändes ut på våren 2018 till omkring 50 äldreboenden och träffpunkter. I foldern finns alltid om möjligt tydliga fotografier på de medverkande musikerna i stämningsskapande miljö, i vissa produktioner även tematiskt anpassad smink- och kostymproduktion. Bilderna syns på affischer och webbsidor inför konserterna. De korta texterna är lätt säljande och förklarar konsertens genre, idé och koncept samt vilka datum konserten finns att beställa, vilket sedan föreståndare och personal vid enheterna gör genom att fylla i ett pappersformulär i foldern för retur med post eller – vilket de flesta gör, svarar via en elektronisk enkät med samma information. Länets 50 äldreboenden och träffpunkter önskar tillsammans omkring 140 konserter från utbudet inför varje termin. Hösten 2018 gör fem produktioner tio dagar vardera på turné med musiker vilka har beredskap att spela två konserter per dag. Konserterna är: "Prisma", "Camilla med vänner", "Alakotila Räsänen Frigård", "Bitterljuv barock och romantisk renässans" samt "All världens högtidsmusik".

Av logistiska skäl och med anledning av vilka datum och tider konserterna har blivit valda av äldreboendena så resulterar det till slut i cirka 80 av 140 önskade konserter. Efterfrågan för musik från äldreboenden och träffpunkter är större än vad organisationen kan leverera med de

nuvarande ramarna för konsertserien ”Musik i Vård och Äldreomsorg”.

Snäckberget 2018-09-06; En äldre dam är den första besökaren inför konserten. Vi finner en gemensam historisk länk att prata om eftersom hon tidigare arbetade på fordonstillverkaren Bolinder Munktell och en chef med namnet John Engellau, vilket nu är namnet på den gata (John Engellaus Gata) där Scenkonst Sörmland har sin adress i Eskilstuna. Närvaron vid konserten och dess kontext handlar tydligt om fler saker än den konstnärliga upplevelsen för de äldre. Ibland kan musiken väcka minnen hos publiken så att de blir starkt berörda enligt de fenomen Gabrielsson (2008) beskriver, då publiken konnoterar musiken till en individuell livserfarenhet. Vid intervjuer med musiker och producenter kunde de nämna en handfull händelser vid konserter där musiken har framkallat starka minnen och känslor hos enskilda besökare. Mannen i Åkers Styckebruk sjunger med på arabiska i musik han inte hört på länge och musikerna får spela verserna flera gånger. Kvinnan med bakgrund i Polen hör de klassiska stycken som musicerades i hemmet någon gång innan flykt. Musikstycket ”En månskenspromenad” från ungdomens dansbana öppnar för berättelser om den lilla bruksortens snäva koder och sociala uteslutning. Och mannen som någon vecka efter konserten med ”Vårt 40-tal” börjar berätta om sina erfarenheter från andra världskriget vilket han inte tidigare har gjort enligt personalen på äldreboendet. Musikerna bör alltså vara beredda på att de kan framkalla oförutsedda starka känslor hos publiken. Möjligen gäller det också generellt att artister sällan vet någon om publikens individuella och personliga minnen och upplevelser. I arbetet med utbudet för skolorna i länet har det hänt att rektorer hört av sig för att avboka föreställningar med den anledningen att elever kan bli personligt drabbade av temat.

De här praktiska erfarenheterna styrker Theorells (2009) antaganden om att levande musik kan ta en genväg förbi korttidsminnet i det kognitiva systemet hos en lyssnare och direkt framkalla minnen från långt tillbaka i tiden. Vidare att om något motiverar musik inom äldreomsorgen kan det vara de här korta men värdefulla stunderna av klarhet, exempelvis när äldre trots svår demens med lätthet kan sjunga med i texterna, för att sedan direkt efter konserten ”försvinna” från sin närvaro i samtiden.

Snäckberget 2018-09-06; Det visar sig när vi diskuterar lokalen att damen tidigare besökt Snäckberget för att sjunga med sin kör och då alltid placerat sångarna så att inte rummets portal och vikbara vägg dämpat ljudet alltför mycket. Anette Kumlin och Margareta Nilsson konstaterar samma förutsättningar vid sina förberedelser. En annan senior dam anländer men går igen då hon hade sett fram emot en aktivitet med hantverk, som tyvärr är planerad på ett annat datum. Nu har tre av totalt sju boende på Snäckberget och ytterligare tio seniorer blivit mottagna av personal och förväntansfullt satt sig på plats.

Tilldelning och turnéläggning av konserter sker med hänsyn till hur många olika konserter äldreboendet har valt – där vissa enheter väljer en enda konsert medan andra enheter väljer alla fem konserterna inför en termin. Det viktigaste kriteriet för tilldelning är att enheterna får åtminstone en konsert per termin. Scenkonst Sörmland försöker av ekonomiska skäl att med valen som grund generellt lägga ut maximalt antal konserter under de veckor artisterna är kontrakterade för uppdraget. Enheterna väljer konserter på de två veckor, förutbestämda datum konserten är på turné. Beställarna har möjlighet att välja föreställningstider från 09:30 fram till 16:30 på eftermiddagen. Ibland sker även konserter kvällstid vid 17:30 då äldreboenden arrangerar pubkvällar för seniorerna. De mest populära tiderna är 10:30 på förmiddagen – före lunchserveringen, samt mellan 14:00 och 15:00 vid tiden för eftermiddagskaffet. Formatet på

produktionerna inom konsertserien behöver vara extremt flexibla, med riggtider på maximalt en timme. En typisk arbetsdag för musikerna brukar utgöras av tidiga förberedelser inför förmiddagskonsert 10:30, konsert under en timme, nedpackning och lunch, en halvtimmes resa till nästa plats och upppackning inför konsert 14:30, konsert cirka en timme och sedan hemresa, hotell och eller en stunds repetition. Den höga arbetstakten är rimlig att hålla under de två veckor en turné pågår enligt musikerna Anette Kumlin och Camilla Arvidsson vid Scenkonst Sörmland. Turnéläggningen sker genom att data från enheternas val - datum och tider för valda konserter sammanställs och behandlas i ett kalkylblad för att sedan läggas in ett dagschema med för- och eftermiddag för var och en av de fem produktionerna. Datum, tider och spelplatser läggs in i ett program med det passande namnet "Turné" där kontaktuppgifter och annan data sammanställs till en turnéplan för de fem produktionerna. Från och med att enheterna valt konserter krävs det arbete under två veckor för att färdigställa turnéplaner och arrangörskontrakt. Inför varje termin undertecknar scenkonstchefen 320 blad (för 80 konserter), två blad sänds till var enhet/konsert och ett ex kommer i retur.

Äldreboenden och träffpunkter betalar endast 1000 kronor plus moms för en konsert från Scenkonst Sörmland. Vilket för konserten "Prisma" betyder en subventionering med omkring 70 procent av den verkliga kostnaden. En summa som vore svår för en kommunal eller ett fristående äldreboende att lägga på en enskild aktivitet, där den summan kan vara lika med kulturbudgeten för ett helt år. "Prisma" har ändå en förhållandevis låg produktionskostnad i sammanhanget då subventionsgraden för andra produktioner kan variera mellan 70 och 85 procent per konsert. Musikproduktioner har olika kostnad beroende på variabler exempelvis hur många medverkande musiker det är i produktionen, om de behöver resa och bo på hotell, om det är musiker från Scenkonst Sörmland eller frilansande musiker. Finansieringen sker genom kultursamverkansmodellen, en nationell ram för tilldelning av medel där regionerna beslutar om den detaljerade fördelningen. "Musik i vård och äldreomsorg" finansieras på så sätt av Statens Kulturråd, Region Sörmland samt länets nio kommuner: Eskilstuna, Strängnäs, Gnesta, Nyköping, Oxelösund, Flen, Katrineholm, Vingåker och Trosa.

"Konserterna skall vara interna, det vill säga, i första hand vända sig till de boende, deras besökare och personalen. För arrangören innebär det att de inte kan ta entréavgift till själva konserten utan endast för till exempel kaffe eller liknande." (från utbudsblad och webbsida). Vid ett privat ärende upptäckte en musikproducent för ett par år sedan att ett äldreboende affischerat för en konsert och att de där skrivit in ett biljettpris. Föreståndaren förklarade att de hade blivit tvungna att börja sälja biljetter då det hade blivit konkurrens om platserna vid konserter med anledningen att det fanns en grupp vitala seniorer som reste runt i staden mellan äldreboenden för att se konserter och därmed tog de bästa platserna, vilket gjorde att de boende inte riktigt fick utrymme. Informationen om konserterna fanns i ett kalendarium på Scenkonst Sörmlands webbsida, och genom att läsa det kunde seniorerna planera sina dagsutflykter till olika äldreboenden.

Bild 2. Prisma i konsert på Snäckberget, foto av författaren.

Snäckberget 2018-09-06: Precis före konserten kommer enhetschefen förbi och "framträder" inför publiken genom att förmedla kort praktisk information om mötesplatsen, för att sedan dra vidare. Anette Kumlin inleder därefter konserten med att hälsa alla välkomna och tackar för mottagandet. Konserten på Snäckberget är den sjunde av sexton konserter under turnén för "Prisma". Programmet är musikstycken i klassisk ton med inslag av jazz. De spelar växelvis tillsammans och solo under 45 minuter och fyller lokalen med harpans långa klangresonanser och träblåsinstrumentets varma toner. Margareta Nilsson har ett notställ med dubbel bredd framför harpan och instrumentets strängar och pedaler fungerar precis som förväntat under konserten. De flesta besökare sitter helt stilla för att ta in musiken, någon nickar i takt. Personal får telefon under konserten och går i väg för att svara, ett märkligt klagande ljud kommer från någonstans i lokalen då och då, det visar sig vara hissdörrarna. Alla klappar piggt efter varje stycke och efter konserten - vilket inte sker på alla äldreboenden då styrkan i publikens gensvar också speglar deras generella hälsotillstånd. Variationen, och ibland svaga publikreaktioner är en specifik detalj för konsertmiljön. Konserten kan ses som en social artefakt vilket möjliggör möten mellan seniorer, personal och besökande musiker. Evenemanget börjar redan före musiken med att musikerna pratar med de som kommit för att lyssna. Camilla Arvidsson, musiker vid Scenkonst Sörmland menar att konserterna i den här kontexten faktiskt sker i de boendes hemmiljö och att det gäller att ta hänsyn till det vid ankomst, och att inte börja med att rumstera om möbler för att få större yta för scenen eller att inleda genom att spela med överraskade hög ljudvolym (Arvidsson 2018).

Snäckberget 2018-09-06: Efter konserten står besökande, personal och musiker i lokalen för att prata om musiken, fyra kollegor från Scenkonst Sörmland har också lyssnat och hänger kvar för att ventilera upplevelsen. Efter en stund kan Anette Kumlin och Margareta Nilsson fylla på sin energi med kaffe och fikabröd. De är nöjda och berättar att konserten var ganska representativ för hur det brukar gå till. De har försökt förutspå målgruppens mottagande och valt musikstycken de tycker är trevliga att lyssna på.

Scenkonst Sörmland använder enkät på papper och elektroniskt för att stödja utvärderingen av konserterna. Föreståndare och personal sänder in kommentarer via denna enkät och den har

använts under flera års tid. Kommentarererna är generellt mycket positiva till musikserien och det är sällan synpunkter av karaktären att konserten inte alls fungerade för målgruppen sänds in. Kritik kan handla om formatets otydlighet eller att det inte hörs ordentligt, i något fall att genren inte är riktigt i linje med de äldres eller föreståndarens musiksmak.

Artisterna har i sin tur en elektronisk enkät (app) de kan fylla i på sin telefon, surfplatta eller dator efter varje konsert för att redogöra för antal besökare, om de träffade föreståndaren och om något inte fungerade som planerat. Scenkonst Sörmland har under åren samlat data om förväntade publikantal och dokumenterat spelplatsernas förutsättningar. Musikerna vid Scenkonst Sörmland känner också efter många års arbete mycket väl till de olika spelplatserna. Arbetet med att ordna 160 konserter per år för äldreboendena i länet hade krävt betydligt större arbetsinsatser om förutsättningarna hade varit oklara och de logistiska rutinerna inte funnits i beredskap. Det är en arbetsinsats från två institutioner leder fram till en konsert, äldreboendet/träffpunkten och Scenkonst Sörmland. I det här arbetet har beställaren, vilket också är arrangören, hela det praktiska ansvaret på plats, medan Scenkonst Sörmland levererar det konstnärliga arbetet. Mötet mellan musiker och seniorer blir kvalitativt bättre i en stigande skala som handlar om hur mycket de vet om varandra och förutsättningarna för konserten, exempelvis hur stor yta musikerna får på plats, hur många det är i publiken samt om föreståndare och personal är vana och erfarna arrangörer.

Musikerna kommer slutligen att ha spelat för uppskattningsvis 500 seniorer när en turné avslutas, en siffra som bekräftas av Scenkonst Sörmlands publikstatistik från tidigare år där antalet åhörare per konsert i den här konsertserien är 27, men varierar från 10 på de minsta enheterna upp till 150 åhörare vid de största träffpunkterna.

Musikproducenterna Pontus Langendorf och Ismo Railisson vid Scenkonst Sörmland skapar produktioner med ett antal bestämda förutsättningar, det finns ramar för uppdraget i kulturplanen för Region Sörmland. Därefter finns en verksamhetsplan och en budget för produktioner inom musikserien "Musik i Vård och Äldreomsorg". Budgeten är 1,3 miljoner kronor per år och ger tio produktioner, omkring 160 konserter och en snittkostnad per konsert på omkring 8000 kronor.

Vidare menar musikproducenterna att alla seniorer inte har samma musiksmak. Generationen på äldreboenden 2019 är ofta födda på 1930-talet och tidigare, så 1940- och 1950-talets musikstilar formar en stor del av begrepp de har för att avkoda och lyssna på musik. Den musik du lyssnade på i 14-årsåldern sitter bergfast i minnet och blir styrande för preferenser och musiksmak. Publiken inom äldreomsorgen är en heterogen grupp vad gäller hälsa, aktivitetsgrad, kulturvanor och musiksmak. Och förändras över tid. Camilla Arvidsson är musiker vid Scenkonst Sörmland och har skapat produktioner med musik från 1940-, 1950-, 1960- och 1970-talen. En turné för varje årtionde med alla tidstypiska tillbehör vägledande presentation om dåtida personer och händelser i världen. Produktionerna har varit populära och flitigt bokade. Det är ännu inte tid för produktionen "Vårt 80-tal", men idén ställer vidare den muntra frågan om framtida utbud och om vad den nu medelålders generationen vill höra när det är dags att flytta in på äldreboendet.

I svar på enkäten till äldreboenden fanns för något år sedan önskningar inför kommande konserter om musik av Jerry Williams och ett musiktema. Våren 2019 kunde producenterna möta denna önskning med produktionerna rockabillygruppen "Fatboy trio" och "Älskade musikal" två produktioner vilka blev mycket önskade och uppskattade. Önskingen om musik där det går att medverka uppfylls med årets julmusik.

Musikproduktionernas namn de senaste åren ger en hänvisning till genre och innehåll (se tabell i slutet texten). Enligt en kategorisering av musikstilar (Rentfrow och Gosling 2003) gör så kan utbudet från Scenkonst Sörmland med klassisk musik, folkmusik, jazz och blues, generellt kallas *reflexiv och komplex*. Produktionsnamnen speglar ett utbud där minnen och igenkännande får ta stor plats, men att detta sker i olika former. Ett av de fasta inslagen i utbudet är dock är att hösten avslutas med en julkonsert. Från våren 2011 och framåt har 91 produktioner spelat 1200 konserter för omkring 30 000 besökare på äldreboenden och träffpunkter. Produktionen inom *Musik i Vård och Äldreomsorg* kräver ett stort antal konserter för små publikgrupper - i jämförelse med utbudet för skolorna i länet där Scenkonst Sörmland på ett enda läsår producerar över 1000 konserter och föreställningar från 30 produktioner till 75 000 elever.

De senaste åren har produktioner med medialt kända artister rullats ut som Gösta Linderholm, Olle Persson, Arja Saijonmaa, Jan Allan, Claes Janson, Malin Foxdal och Claes Yngström. Det har hänt att artister spelat för både äldre samt inom något av de andra uppdragen inom skola och offentliga konserter de veckor de är engagerade. Musikgruppen Jaerv gjorde våren 2014 en turné för Scenkonst Sörmland på temat gammal och ung där de spelade för växelvis för seniorer på äldreboenden och för årskurs 1-3 på skolorna i Sörmland. Vid ett tillfälle besökte en grupp barn från en förskola ett äldreboende och lyssnade till konserten tillsammans med seniorerna. Musikserien för äldre följer i övrigt inte någon bestämd aktivitet eller handledning inom musikterapi så som (Ruud, 2002) beskriver men det händer att personal vid äldreboenden arbetar tematiskt med att exempelvis duka och servera mat i konsertens stil.

Scenkonst Sörmland producerade våren 2016 en musikteaterproduktion med namnet "Jag lever – jag lever!". Den spelades både offentligt och för äldreboenden, få enheter valde produktionen från utbudsfoldern i konkurrens med flera musikproduktioner. Erfarenheten av föreställningarna under turnén visade att det trots ett flexibelt tekniskt format och ett innehåll med dialog, monologer och musik blandat inte verkade nå de äldre med det budskap som produktionen var tänkt att förmedla. Skillnaden i sceniskt uttryck från den direkta och känslomässiga kommunikationen i en konsert, över till steget med tal och drama i musikteaterform blev för stort kognitivt hinder för många av seniorerna. De hade förmodligen inte samma känslomässiga spår eller vägar Levitin (2006) talar om, för att ta emot innehållet.

Kulturrådets definition på livskvalité är att individer, exempelvis seniorer inom äldreomsorgen, har en kvalitativ höjd och mening i livet utöver grundläggande behov (Kulturrådet, 2018). Konserterna inom "Musik i Vård och Äldreomsorg" är en möjlig väg till att uppnå den definitionen.

Produktioner inom Musik i Vård och Äldreomsorg 2011 till 2019

Våren 2011	Våren 2014	Våren 2017
Fjäriln vingad syns på Haga	Tango Visa Vals	Flen Världsorkester
Vår musikaliska salong	Efter min näbb	En resa genom blueshistorien
Trio Ristorante	Möt våren i Balders hage	Trio Angels
Apropå Povel	Jaerv	Alla tiders stråkkvartett
Jussi i våra hjärtan	Aire de Vida	Vårt 70-tal

Hösten 2011

Minns du?
 Alla tiders barock
 Från Bellman till Benny
 Trio Ristorante
 God Jul

Hösten 2014

Grammofontimmen
 Ögonstenar
 Säg det i toner
 En Bellman
 En julkonsert utöver det van.

Hösten 2017

Absoluta Favoriter musik från hjärtat
 Bon Appetit
 Emigrantvisor
 Fulvios Resa
 Finska 4 an

Våren 2012

Radiopärlor
 Trots och tröst
 Menu Nouveau
 Variétébandet
 Garizim

Våren 2015

In The Mood
 Ahlberg, Ek & Rosvall
 Musikgruppen KAL
 Vårt 50-tal
 Arja Saijonmaa

Våren 2018

Morango
 Musikaliska minnen
 Strövtåg i Gamla och Nya Världen
 IRIS Vocals
 Från Abbey Road till Sörmland

Hösten 2012

Prima svenska Donnor
 Go'bitar från förr
 Stråf
 I Spaniens månsken
 Julsånger

Hösten 2015

Blågul Blues
 Vårt 60-tal
 Sara & Samantha
 Klassiska Favoriter
 Roliga Bitar
 Nu är det jul igen!

Hösten 2018

Prisma
 Camilla med vänner
 Alakotila Räsänen Frigård
 Bitterljuv barock och romantisk renä.
 All världens högtidsmusik

Våren 2013

Klassiskt på Kammaren
 Fröding, Ferlin & fröken Fr.
 Evert, Harry och havet
 Speglingar av Indien
 Beppes bästa

Våren 2016

Öppna Landskap
 Alice Babs Mamma & Idol
 Med öron känsliga för skönt
 Jag lever - jag lever!
 Vårt 60-tal

Våren 2019

Älskade Musikal
 Fatboy Trio
 Afternoon Tea
 Ett charmerande möte
 Lifvet en dröm

Hösten 2013

Renässans för äldre
 Från klezmer till Roslagens f.
 Drömmen om Amerikat
 Wienercafé
 Julens klassiker

Hösten 2016

Kantele Duo
 Musik i din famn
 Musik som berör
 Sånger med värme
 Årets julklapp

Hösten 2019

Boulevard av minnen
 Jag ville dansa med lyckan
 En sörmländsk jazztrio
 Jag älskade dig då, det gör jag nu
 Vi sjunger in julen!

Referenser

Observation

2018-09-06 12:30-14:30 Snäckbergets äldreboende Torshälla

Intervjuer

2018-08-28 10:00 Anette Kumlin, Ismo Railisson, Pontus Langendorf

2018-08-29 13:00 Camilla Arvidsson

2018-09-06 14:45 Anette Kumlin och Margareta Nilsson

Anteckningar

Udd, Staffan. Erfarenheter från turnélägningsarbetet vid Scenkonst Sörmland 2013-2019

Bilder

Bild 1. Utbudskatalog inför hösten 2018

Bild 2. Prisma i konsert på Snäckberget, foto av författaren

Litteratur

Dibben, Nicola (2001). What Do We Hear, When We Hear Music?: Music Perception and Musical Material. *Musicae Scientiae*, vol. 5:2

Gabrielsson, Alf (2008) *Starka musikupplevelser. Musik är mycket mer än bara musik*. Hedemora

Kulturrådet (2018). *Nationell översyn kultur och hälsa*

Levitin, Daniel (2006). *This is Your Brain on Music*. London

Rentfrow, Peter J., Gosling, Samuel D. (2003). The Do Re Mi's of Everyday Life: The Structure and Personality Correlates of Music Preferences. *Journal of Personality and Social Psychology*, vol. 84:6

Ruud, Even (2002) *Varma ögonblick. Om musik, hälsa och livskvalitet*. Göteborg

Theorell, Töres (2009) *Noter om musik och hälsa*. Stockholm

Författarpresentationer

Niklas Böhme är ursprungligen gymnasieutbildad maskiningenjör, men spelade sedan tidigt 1980-tal med flera olika Norrlands- och Stockholmsbaserade rock- och teatermusikband. Under 1980- och 1990-talen medverkade han också på skivor och turnéer med bland andra Triangulus, Kretsen och Greasy Saddles. I slutet av 1980-talet kom han i kontakt med musikstimulering i arbetet med människor med funktionsnedsättningar, ett område som han sedan dess har varit verksam inom. Niklas har nu startat upp en ny daglig verksamhet med musikinriktning i Lund och är just nu verksam vid en annan daglig verksamhet i Lund där han ansvarar för kultur och musikverksamheten. De senaste åren har han arbetat mycket med det "inklusive" rockbandet Crazy Mike som bland annat har turnerat i Sverige, Danmark, Finland, Tyskland, Holland och Indien. Niklas sitter sedan ett drygt år i styrelsen för föreningen Kultur & Kvalitet, en nationell intresseförening som arbetar för ökad kvalitet inom kulturutövning av personer med intellektuella och neuropsykiatriska funktionsvariationer.

Elenita Forsberg, är universitetslektor i omvårdnad, Med. Dr., pedagogisk utvecklare, vid Högskolan i Halmstad, Akademin för hälsa och välfärd. Elenita bedriver forskning inom vårdpedagogik. Elenita besökte Mark Morris Dans Grupp för personer med Parkinsons sjukdom (MMDGs Dance for PD®-program) i Brooklyn, New York i maj 2018 där hon fick vara deltagande observatör i en dansklass för PD samt intervju David Leventhal (Program Director and founding teacher of MMDGs Dance for PD®-program).

Eva Kjellander Hellqvist arbetar vid Institutionen för musik och bild vid Linnéuniversitetet. I sin avhandling *Jag och mitt fanskap: vad musik kan göra för människor* (2013) skrev hon om vuxna fans och deras fanskap med avseende på identitet, socialisation, legitimitet och meningsskapande.

Bodil Klingvall, är universitetsadjunkt i ämnet idrott och hälsa, vid Högskolan i Halmstad, Akademin för hälsa och välfärd. Bodil har genomgått balettakademiens förberedande dansutbildning på 1 år. Bodil utbildade sig på GIH i Stockholm på 1980-talet och har arbetat med dans inom skolans alla årskurser i ämnet idrott och hälsa. Bodil har även en pedagogisk magister examen och en master i ledarskap.

Lars Kristén, är universitetslektor i pedagogik med inriktning inom idrott och hälsa, vid Högskolan i Halmstad, Akademin för hälsa och välfärd. Lars är utbildad Idrottlärare med en specialisering inom rehabilitering och parasport. Lars forskning är fokuserad på barn och ungdomar med funktionsnedsättningar och deras inkludering i idrott och hälsa genom Anpassad Fysisk Aktivitet (AFA) samt den fysiska aktivitetens påverkan på hälsan och det sociala stödets betydelse.

Staffan Udd är turnéläggare vid Scenkonst Sörmland, Kultur- och Utbildningsförvaltningen vid Region Sörmland. Där finns uppdraget att årligen fördela 1000 föreställningar och konserter till länets 75 000 elever, och 160 konserter till 50 äldreboenden i länet, plus lite annat. Han undersökte för tio år sedan hur begreppet entreprenör representeras i Eskilstuna, Kista och Luton, har en fil licentiatexamen i Innovation och Design (informationsdesign) från Mälardalens Högskola

(2006), spridda studier i etnologi (1996-2011) samt är utbildad teaterscenograf (1992). Sitter mestadels på kontoret i Munktellområdet, Eskilstuna och arbetar passionerat med tabeller i Excel för att hålla reda på saker, men är hellre och inte så sällan på föreställning eller konsert.

Kristina Ziegert, är professor i omvårdnad, och Med. Dr. vid Högskolan i Halmstad, Akademin för hälsa och välfärd. Forskning om hälsa i ett livsloppsperspektiv och proaktiv hälsovård med fokus på social konstruktivism, fysisk aktivitet och interaktion mellan barn och äldre. Senaste publikationen handlar om hälsa och arbete i senare delen av livet.